

ТЕНДЕНЦІЇ МІЖНАРОДНОЇ МІГРАЦІЇ ЛЮДСЬКИХ РЕСУРСІВ В УМОВАХ ГЕОЕКОНОМІЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

© 2017 ШИМАНСЬКА К. В.

УДК 339.9:331.556.4

Шиманська К. В.

Тенденції міжнародної міграції людських ресурсів в умовах гео економічних трансформацій

Метою статті є розкриття впливу гео економічних трансформацій на тенденції міжнародної міграції людських ресурсів як елементу ресурсного потенціалу держав і регіонів. Проаналізовано сучасний стан і розкрито вплив гео економічних трансформацій на процеси міжнародної міграції людських ресурсів. Обґрунтовано доречність аналізу міжнародного руху людських ресурсів, а не трудових при побудові гео економічної стратегії країни чи регіонального угруповання. Встановлено зв'язок міжнародної міграції людських ресурсів із тенденціями розвитку окремих країн і регіонів (країн-експортерів нафти, нових індустріальних країн і найменш розвинених аграрних країн) та описано загальні закономірності міграційних потоків у цих країнах. Крім того, сформульовано актуальні напрями дослідження питань міжнародної міграції людських ресурсів у межах окреслених ученими напрямів гео економіки. Визначено, що регіональна міграційна політика повинна сприяти максимізації вигод від міграції людських ресурсів для розвитку регіону та використання іммігрантів у країнах регіону як економічного ресурсу, який набуває стратегічного значення в умовах гео економічних трансформацій.

Ключові слова: гео економіка, гео економічні трансформації, міжнародна міграція, людські ресурси, міграційна політика, регіональна інтеграція.

Табл.: 1. **Бібл.:** 17.

Шиманська Катерина Володимирівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародної економіки, Житомирський державний технологічний університет (вул. Чуднівська, 103, Житомир, 10005, Україна)

E-mail: kv.shymanska@gmail.com

УДК 339.9:331.556.4

UDC 339.9:331.556.4

Шиманская Е. В. Тенденции международной миграции человеческих ресурсов в условиях геоэкономических трансформаций

Целью статьи является раскрытие влияния геоэкономических трансформаций на тенденции международной миграции человеческих ресурсов как элемента ресурсного потенциала государств и регионов. Проанализировано современное состояние, и раскрыто влияние геоэкономических трансформаций на процессы международной миграции человеческих ресурсов. Обоснована уместность анализа международного движения человеческих ресурсов, а не трудовых при построении геоэкономической стратегии страны или региональной группировки. Установлена связь международной миграции человеческих ресурсов с тенденциями развития отдельных стран и регионов (стран-экспортеров нефти, новых индустриальных стран и наименее развитых аграрных стран), описаны общие закономерности миграционных потоков в этих странах. Кроме того, сформулированы актуальные направления исследования вопросов международной миграции человеческих ресурсов в контексте определенных учеными направлений геоэкономии. Определено, что региональная миграционная политика должна способствовать максимизации выгод от миграции человеческих ресурсов для развития региона и использования иммигрантов в странах региона как экономического ресурса, который приобретает стратегическое значение в условиях геоэкономических трансформаций.

Ключевые слова: геоэкономика, геоэкономические трансформации, международная миграция, людские ресурсы, миграционная политика, региональная интеграция.

Табл.: 1. **Библ.:** 17.

Шиманская Екатерина Владимировна – кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры международной экономики, Житомирский государственный технологический университет (ул. Чудновская, 103, Житомир, 10005, Украина)

E-mail: kv.shymanska@gmail.com

Shymanska K. V. The Trends in International Migration of Human Resources under Conditions of Geo-Economic Transformations

The aim of the article is to reveal the influence of geo-economic transformations on the trends in international migration of human resources as an element of the resource potential of countries and regions. The current state of geo-economic transformations is analyzed, and their influence on the processes of international migration of human resources is revealed. The relevance of analyzing international movement of human resources, not labor ones, in building the geo-economic strategy of a country or a regional grouping is justified. The connection between the international migration of human resources and the trends in development of individual countries and regions (oil exporting countries, newly industrialized countries and least developed agrarian countries) is determined, the general patterns of migration flows in these countries are described. Furthermore, the topical issues in studying international migration of human resources in the context of the directions of geo-economics identified by scientists are formulated. It is determined that the regional migration policy should contribute to maximizing the benefits of migration of human resources for the development of the region and the use of immigrants in the countries of the region as an economic resource that becomes strategically important under conditions of geo-economic transformations.

Keywords: geo-economics, geo-economic transformations, international migration, human resources, migration policy, regional integration.

Tbl.: 1. **Bibl.:** 17.

Shymanska Kateryna V. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of International Economics, Zhytomyr State Technological University (103 Chudnivska Str., Zhytomyr, 10005, Ukraine)

E-mail: kv.shymanska@gmail.com

Постановка проблеми. Загострення соціогуманітарних та екологічних проблем, військово-політичні конфлікти, виснаження природних ресурсів та інші глобальні проблеми людства пов'язані з нераціональним використанням ресурсів і недостатністю їх для забезпечення темпів розвитку світової економіки. Водночас нерівномірність розміщення світових економічних ресурсів і популярність світового економічного розвитку провокують не тільки боротьбу за доступ до таких ресурсів (переважно природних), але й виникнення центрів тяжіння трудових і фінансових ресурсів, що, з одного боку, визначають інтенсивність економічного розвитку країн і регіонів, а з іншого – зумовлені ним.

Крім того, саме наявність ресурсів (природних, трудових, фінансових, інформаційних тощо) та ефективність їх використання визначає спроможність країни або регіону конкурувати на глобальних ринках товарів і послуг, інтегруватися у систему міжнародних економічних зв'язків і забезпечувати стабільність економічного розвитку на тлі соціально-економічного добробуту та миру у світі.

Геоекономічні трансформації, які відбуваються на сьогодні у світі, пов'язані з глобалізаційними перетвореннями та значно впливають на перерозподіл мобільних економічних ресурсів, зокрема, фінансових, трудових та інформаційних. При цьому зазначимо, що, хоча в науковій літературі переважно розглядаються трудові ресурси як фактор економічного розвитку, ми виходимо з припущення, що аналізу повинні підлягати всі людські ресурси, оскільки частина людських ресурсів, які не є трудовими на певний момент часу, є потенційно важливими для відтворення трудового потенціалу, а також для забезпечення належного соціо-демографічного середовища.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження впливу геоекономічних трансформацій та особливості розвитку країн і регіонів проводили Н. Алієва [1], М. Беляченко [2], Н. Грущинська [3], М. Дудін [4], Л. Кібальник [6; 7], З. Сінг [15], С. Тальяпетра [16], А. Констант [10], К. Циммерманн [10] та ін.

У той же час ідентифікації вимагає вплив геоекономічних трансформацій на міжнародну міграцію людських ресурсів, виходячи з її значення як драйверу економічного розвитку країн і регіонів у межах їх геоекономічної стратегії.

Формулювання цілей статті. Метою статті є розкриття впливу геоекономічних трансформацій на тенденції міжнародної міграції людських ресурсів як елементу ресурсного потенціалу держав і регіонів.

Виклад основного матеріалу. Глобалізаційним процесам притаманна трансформація інституційного середовища, яка полягає у зниженні значення органів державної влади, формуванні наднаціональних органів управління в межах інтеграційних угруповань, а також посиленні ролі міжнародних інститутів та організацій у регулюванні процесів міжнародних економічних відносин. Зокрема, М. Дудін вказує: «Практично всі держави тією чи іншою мірою схильні до процесу переходу частини функцій на більш високий ієрархічний рівень до міжнародно-регіональних або світових організацій і транснаціональних корпорацій, що значно змінює функції держав і регіональних громад, <...> в міжнародних відносинах як самостійних суб'єктів поряд

із окремими державами почали виступати поодинокі регіональні об'єднання і регіональні громади окремих держав [4, с. 35].

За результатами дослідження поглядів авторів на перебіг глобалізаційних процесів і геоекономічних трансформацій зроблено висновок про суб'єктну трансформацію інституційного середовища глобалізованого світового господарства. Це означає, що в процесі глобалізації світової економіки й ускладнення міжнародних економічних відносин з'являється ряд нових суб'єктів таких відносин. При цьому ці суб'єкти є одночасно суб'єктами регулювання міграційних процесів: наприклад, на глобальному рівні або на рівні окремих інтеграційних угруповань. З іншого боку, сама поява інтеграційних угруповань як суб'єкта міжнародних економічних відносин зі специфічним інституційним середовищем сприяє активізації міграції: людських ресурсів як фактора економічного розвитку та геоекономічного домінування.

В цілому такі суб'єктні трансформації чинять вплив на розвиток процесів міграції людських ресурсів (нижче зазначено прояви геоекономічних трансформацій, що сформульовані на основі вивчення поглядів вчених і дослідників [2, с. 61–62; 3, с. 110; 6, с. 53], та визначено зміст прояву геоекономічних трансформацій і їх вплив на процеси міграції людських ресурсів):

- 1) регіоналізація економічного розвитку та поява регіональних інтеграційних утворень. Регіоналізація економічного розвитку шляхом посилення регіональної інтеграції країн обумовлює трансформацію векторів міжнародної міграції, створюючи більш сприятливе інституційне середовище для інтенсифікації міграції людських ресурсів всередині інтеграційного утворення;
- 2) ускладнення політичних, безпекових, соціальних, економічних, екологічних явищ і процесів, які є об'єктами інституційного впливу, та розширення діяльності міжнародних організацій. Потреба регулювання економічних процесів (в тому числі міграції людських ресурсів) у глобальному економічному середовищі та на регіональному рівні обумовлює функціонування наднаціональних інституційних суб'єктів такого регулювання (міжнародних організацій), а отже, спричиняє перехід відповідних функцій державного управління на новий ієрархічний рівень;
- 3) транснаціоналізація бізнесу та поява транснаціональних корпорацій (ТНК). Транснаціоналізація бізнесу є передумовою руху кваліфікованої робочої сили між структурними підрозділами транснаціональних корпорацій, обумовлюючи міграцію трудових ресурсів (в тому числі бізнес-міграцію), підвищення кваліфікації робочої сили шляхом отримання додаткового досвіду роботи в ТНК, сучасних знань і навичок;
- 4) трансформація геоекономічного простору, розвиток інфраструктури й укріплення позицій глобальних міст. Характеризуючись високою концентрацією продуктивних сил на своїй території та будучи інвестиційно привабливими, такі міста слугують центрами тяжіння фінансових і трудо-

- вих ресурсів, створюючи передумови для зайнятості населення (в тому числі мігрантів);
- 5) науково-технічна революція (НТР). Науково-технічний розвиток сприяє впровадженню інновацій та трансферу технологій, створює передумови для зміни кон'юнктури національних і регіональних ринків робочої сили, чинить позитивний вплив на розвиток сучасної інфраструктури, а отже, змінює вектор на інтенсивність міжнародних економічних відносин, зокрема в частині формування та використання людського потенціалу;
 - 6) інформаційно-телекомунікаційна революція (ІТР). Розвиток сфери інформації та телекомунікацій стає одним із факторів глобального економічного лідерства, оскільки формує сучасну інфраструктуру міжнародних економічних відносин, забезпечує динамічність економічних процесів і віртуалізує простір їх перебігу. В цих умовах міграція людських ресурсів, з одного боку, підтримується посиленням комунікативних зв'язків у межах міграційних мереж і в процесі здійснення міграційних переміщень, а з іншого – отримує інструментарій технічної підтримки здійснення грошових переказів

Тальяпетра С. вказує: «Світ буде проходити через період глибоких змін протягом наступного десятиліття, зокрема, конвергенцію геоекономічного, геополітичного й енергетичного тиску для зміни міжнародного порядку. Ця хвиля змін буде особливо впливати на укрупнений Середземноморський регіон, тоді як його північна частина стикається з безпрецедентною кризою державного боргу, а його південна частина переживає політичний перехід, який змінює геополітичну рівновагу в регіоні, але чиї довгострокові перспективи значною мірою не визначені» [16, с. 75]. В цьому контексті слід вказати на процеси конвергенції регіональної політики ЄС з політиками країн Північної Африки, зокрема в частині укладання двох- та багатосторонніх угод щодо попередження нелегальної міграції в регіоні. Це можна розцінити як міжрегіональну взаємодію з метою управління міграціями людських ресурсів із точки зору забезпечення оптимальності їх переміщення, а також зниження геоекономічних, геополітичних та інших ризиків, до яких можна віднести і загрозу терористичних актів і міжетнічних конфліктів.

Таким чином, бурхливі глобалізаційні перетворення та регіональні економічні інтеграції, які відбуваються у світі протягом останнього століття, справляють визначальний вплив на розвиток міжнародних економічних відносин, посилюючи значення міжнародної міграції людських ресурсів як інструменту їх перерозподілу у світовому господарстві.

Відповідне посилення інтеграційних процесів обумовили інтенсифікацію і міграційних процесів, які на сьогодні в умовах ускладнення соціально-економічних умов життя населення, постконфліктного стану окремих країн і регіонів, численних гуманітарних проблем, є засобом порятунку для людей, піднесення рівня їх життя та захисту життя і здоров'я мігрантів і їх сімей. Так, відповідно до даних Звіту ООН «Міжнародна міграція у 2015 р.: основні показники» (International Migration Report 2015: Highlights) кількість міжнародних мігрантів у всьому світі продовжує зростати

швидкими темпами та протягом останніх п'ятнадцяти років сягає 244 млн осіб в 2015 році порівняно з 222 млн осіб в 2010 році і 173 млн осіб в 2000 році [13].

Як вказано у Звіті ООН «Перспективи глобального розвитку 2017 року: Міжнародна міграція в змінюваному світі» (Perspectives on Global Development 2017: International Migration In A Shifting World) «частка людей, які живуть за межами своїх країн народження, збільшилася в останні 20 років – з 2,7 % світового населення в 1995 р. до 3,3 % в 2015 р. <...>. У той час як загальний відсоток мігрантів із країн, що розвиваються, у світі зросла лише з 79 % до 80 % протягом останніх двох десятиліть, частка мігрантів до країн з високим рівнем доходів збільшилася з 36 % до 51 %» [14].

«В умовах глобалізації світової економіки міжнародні міграції досягли безпрецедентних масштабів, – зазначає О. А. Малиновська. – Вони належать до найбільш вагомих факторів розвитку людства, спричиняючи кардинальні економічні, політичні й соціальні зміни» [8, с. 5]. На думку І. В. Івахнюк, «Міграція об'єктивно перетворилася на структурний елемент глобальної економіки, доповнивши притаманну глобалізації взаємозалежність держав новою формою взаємозалежності – міграційною» [5, с. 39].

Формування сучасної карти міграційних переміщень населення у країнах і регіонах світу відбувається під дією геоекономічних трансформацій, які полягають у формуванні багатополусного економічного простору, де, з одного боку, відбуваються процеси дезінтеграції, зокрема в Європі, з іншого – посилюються процеси регіональної інтеграції в інших частинах світу (Латинська Америка, Південно-Східна Азія, Африка), зміщуючи акценти економічного розвитку та трансформуючи характер та інтенсивність використання економічних ресурсів країн і регіонів, моделюючи фінансові, людські й інформаційні потоки.

Зокрема, на думку А. Ф. Константа та К. Ф. Циммерманна [10], «мобільність робочої сили є економічно вигідною, оскільки забезпечує оптимальне розміщення ресурсів, тим самим генеруючи вищу та кращу продуктивність і більший добробут» [10, с. 4].

Водночас глобальні проблеми людства, спровоковані посиленням геополітичної нестабільності та боротьбою за світове лідерство, інтенсифікацією нарощення та використання виробничих потужностей, обумовлюють зростання чисельності мігрантів (в тому числі нелегальних) до розвинених країн світу, а відповідне негативне ставлення до мігрантів у приймаючих суспільствах посилюється економічними проблемами, соціальною напругою та ризиками національно-етнічних конфліктів і подальших терористичних загроз.

Країни, що долучаються до процесів міжнародної міграції людських ресурсів, як правило, мають протилежні інтереси, що пов'язано з наявними національними стратегіями, що класично орієнтовані на дотримання державного суверенітету та підтримку індивідуальної конкурентоспроможності країни на світових ринках. Це пов'язано з економічними вигодами, отриманими або втраченими такими країнами у процесі переміщення людських ресурсів. Так, країни призначення мігрантів переважно, якщо і прагнуть отримати доступ до більш дешевої робочої сили мігрантів, зважаючи на свою неготовність до їх значної кількості

ті, можуть мати потребу встановлення обмежень на число іммігрантів у країну. Крім того, часто країна призначення під час формування стримуваної міграційної політики та встановлення величини оптимальних імміграційних квот не враховує статево-вікову й освітньо-професійну структуру міграції людських ресурсів, а також соціально-економічний стан країн походження мігрантів і їх інституційне середовище. В результаті діюча національна міграційна політика не є ефективною з точки зору її відповідності кон'юнктурі та потребам ринку праці, векторам демографічної політики, а також інших політик, зокрема, мовно-етнічної та політики безпеки.

У той же час країна походження мігрантів прагне збільшити їх чисельність у випадку їх надлишку на національному ринку робочої сили (наприклад, при зростанні безробіття, диспропорціях у структурі попиту та пропозиції робочої сили, а також значних витратах, пов'язаних зі структурним безробіттям). З іншого боку, навіть у випадку тимчасового надлишку робочої сили в країні, проблеми демографічного характеру змушують уряди формувати міграційну політику, базуючись на стримуванні відтоку людських ресурсів із країни у зв'язку зі зростанням потреби природного відтворення населення країни (у випадку тривалих демографічних криз).

Однак із посиленням інтеграційних процесів у світі (ми враховуємо тенденції дезінтеграції, які на сьогодні відбуваються у Європі та Північній Америці, зважаючи на утворення регіональних угруповань країн у Південно-Східній Азії, Латинській Америці, Африці) актуальності набуває абстрагування від особливостей індивідуальних державних міграційних політик у зв'язку з їх виходом на рівень регіональний. Зокрема, формування спільної політики щодо руху людських ресурсів у середині інтеграційних угруповань є одним зі щаблів поглиблення регіональної інтеграції та оптимізації руху економічних факторів в умовах гео економічних трансформацій. Водночас значне розшарування країн різних регіонів світу вимагає декомпозиції аналізу й особливостей міграційних переміщень людських ресурсів.

Так, нові індустріальні країни (Сінгапур, Гонконг, Малайзія, Індія, Бразилія, Південна Корея, Мексика, Туреччина та інші), відповідно до власної гео економічної

стратегії, характеризуються орієнтацією на індустріальний розвиток, заснований на активному впровадженні інновацій. При цьому рівень людського розвитку цих країн достатньо різний, що пов'язано зі значними варіаціями освітньо-професійного рівня, рівнем демократизації суспільства, місцем у міжнародному поділі праці та структурі економік країн.

За показником ВВП на душу населення Макао та Сінгапур знаходяться на 3 та 10 місцях у світі [11], за номінальним ВВП – Індія, Бразилія, Південна Корея та Мексика посіли 7, 9, 11 та 15 місця. У той же час до 15 країн-лідерів за індексом людського розвитку потрапили лише Сінгапур (6 місце) та Гонконг (12 місце) [12].

Країни-експортери нафти, в цілому маючи низький рівень розвитку людського потенціалу при найвищих показниках ВВП на душу населення, є одними з найбільш приймаючих мігрантів суспільств у світі. Зокрема, до країн із найбільшою питомою вагою іммігрантів у загальній чисельності населення відносяться ОАЕ (83,7 %), Катар (73,8 %), Кувейт (60,2 %), Бахрейн (54,7 %), Бруней (49,3 %) [17]. При цьому дисбаланси галузевої структури таких економік викликають і диспропорції у професійно-освітньому рівні та спеціалізації трудових ресурсів, які тяжіють до цих країн.

З іншого боку, інтеграційні процеси на сьогодні охоплюють і найменш розвинені аграрні країни (Африку та Азію). Їх рівень економічного розвитку є надзвичайно низьким, що обумовлює і низький рівень життя населення цих країн. Потенційно такі країни є донорами людських ресурсів (країнами походження мігрантів). Однак на практиці населення вказаних країн не має значних економічних можливостей мігрувати або ж їх рух часто обмежений у зв'язку з недоліками інституційного середовища, військово-політичною нестабільністю тощо (про це свідчать і результати проведених раніше нами досліджень з питань міграції біженців [9]). Тому міграція людських ресурсів з цих країн характеризується переважно регіональним характером.

Базуючись на напрямках гео економіки, які сформульовані Л. О. Кібальник, визначено основні напрями дослідження міжнародної міграції людських ресурсів у контексті гео економічних трансформацій (табл. 1).

Таблиця 1

Сформульовані напрями дослідження міжнародної міграції людських ресурсів у контексті гео економічних трансформацій

Напрями гео економіки (за Л. О. Кібальник [7, с. 24])	Напрями дослідження міжнародної міграції людських ресурсів у контексті гео економічних трансформацій
1	2
«специфіка сучасного світового поділу праці та визначення -в ньому місця окремих держав та інших суб'єктів»	Визначення впливу регіонального та країнового поділу праці на соціально-економічну стратифікацію мігрантів
«нова структурованість світового простору та зміни економічних і політичних центрів впливу на гео економічний розвиток»	Окреслення особливостей міграційних потоків відповідно до структури світового простору та компаративний аналіз регіональних міграційних потоків
«зміщення акцентів у бік економічної влади на протидію військово-політичній і виникнення нових гео економічних конфліктів»	Вивчення стану міграції біженців як гео економічного ризику на постконфліктних територіях
«розробка нової політики та економічної стратегії підвищення конкурентоспроможності держав в умовах глобалізації»	Розробка моделі й основних концептуальних засад регіональної міграційної політики в контексті підвищення конкурентоспроможності інтеграційних об'єднань

1	2
«формування нових форм взаємодії на міжнародному рівні (партнерство, співробітництво)»	Аналіз тенденцій розвитку інституційного середовища регулювання міжнародної міграції
«географічні та кліматичні фактори впливу на форми та особливості господарської діяльності»	Визначення причинно-наслідкових зв'язків природничо-екологічних факторів міжнародної міграції людських ресурсів

В цілому ж децентралізація світового економічного розвитку, на нашу думку, сприяє загальному зростанню світової економіки шляхом укріплення та більш продуктивного використання економічного потенціалу країн у межах регіональних інтеграційних угруповань, що досягається, зокрема, через інтенсифікацію зовнішньоекономічних відносин і сприяє формуванню конкурентного середовища серед країн, рівень розвитку яких є відносно рівномірним саме в межах їх регіону.

Висновок. Глобальні зміни у соціально-економічній сфері зумовлюють посилення міграцій, ускладнення їх причинно-наслідкових зв'язків, що вимагає перегляду теоретико-методологічних положень та інструментарію дослідження міжнародної міграції.

В цьому контексті регіональна міграційна політика може посилити позитивний вплив міграції на розвиток регіону, а іммігранти всіх категорій є потенційним людським потенціалом регіону – економічним ресурсом, який набуває стратегічного значення в умовах геоекономічних трансформацій. При цьому декомпозиція регіональної міграційної політики та її орієнтація на різні стратифікаційні групи мігрантів створюють базис раціонального використання людських ресурсів регіону або інтеграційного об'єднання в межах регіональних геоекономічних стратегій.

Перспективами подальших досліджень є удосконалення теоретико-методологічного базису дослідження проблем міжнародної міграції на основі використання інституційного підходу. Це сприятиме упорядкуванню підходів до дослідження факторів формування міграційної мотивації, дозволить удосконалити розуміння фактичних і потенційних міграційних потоків як об'єкта управління міграційними процесами й уточнити положення діючої міграційної політики.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алиева Н. Р. Геоэкономика как эффективная модель борьбы за ресурсы и выживание в современном мире. *Архивариус*. 2016. Т. 1, № 4. С. 22–27.
2. Беляченко М. А. Векторы глобализации мировой хозяйственной системы. *Ученые записки Санкт-Петербургского имени В. Б. Бобкова филиала Российской таможенной академии*. 2015. № 2. С. 59–65.
3. Грущинська Н. М. Економічна дипломатія в сучасних геоекономічних процесах формування світового порядку. *Академічний огляд*. 2014. № 2. С. 110–116.
4. Дудин М. Н. Особенности современных интеграционных процессов в условиях формирования новой геэкономической структуры мира. *Современная Наука*. 2015. № 4. С. 35–38.
5. Ивахнюк И. В. Развитие миграционной теории в условиях глобализации. Ч. 1. *Век глобализации: исследования*

ние современных глобализационных процессов. 2015. № 1 (15). С. 36–51.

6. Кібальник Л. О. Основні напрями геоекономічних трансформацій в умовах світових фінансових криз. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2013. Вип. 115 (1). С. 49–56.

7. Кібальник Л. О. Геоекономічні трансформації в умовах світових фінансових криз: дис. ... д-ра екон. наук: 08.00.02. Київ, 2014. 578 с.

8. Малиновська О. А. Міжнародні міграції та суспільні трансформації доби глобалізації. *Демографія та соціальна економіка*. 2009. № 1. С. 5–19.

9. Шиманська К. В. Ринок трудових ресурсів в умовах постконфліктного стану країн. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2017. № 2 (91). С. 50–60.

10. Constant A. F., Zimmermann K. F. Challenged by Migration: Europe's Options // GLO Discussion Paper, 2017. No. 46. URL: <http://www.merit.unu.edu/publications/working-papers/abstract/?id=6448>

11. GDP per capita (current US\$) // World Bank. URL: <http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD>

12. Human development index (HDI) // United Nations, United Nations Development Programme. URL: <http://hdr.undp.org/en/data#>

13. International Migration Report 2015: Highlights (ST/ESA/SER.A/375) // United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division (2016). URL: http://www.un.org/en/development/desa/population/migration/publications/migrationreport/docs/MigrationReport2015_Highlights.pdf

14. Perspectives on Global Development 2017: International Migration in a Shifting World. Paris: OECD Publishing. URL: http://dx.doi.org/10.1787/persp_glob_dev-2017-en

15. Singh Z. D. Geoeconomics of East Asia. *World Affairs*. 2009. Vol. 13, No. 4. P. 36.

16. Tagliapietra S. The Geoeconomics of Sovereign Wealth Funds and Renewable Energy. Deventer: Claeys & Casteels, 2012.

17. The World Capitals Of Immigration // Statista. URL: <https://www.statista.com/chart/3657/the-world-capitals-of-immigration/>

REFERENCES

Aliyeva, N. R. "Geoeconomika kak effektivnaya model borby za resursy i vyzhivaniye v sovremennom mire" [Geo-Economics as an effective model of competition for resources and survival in the modern world]. *Arkhiarius* vol. 1, no. 4 (2016): 22-27.

Belyachenko, M. A. "Vektory globalizatsii mirovoy khozyaystvennoy sistemy" [Vectors of globalization of the world economic system]. *Uchenyye zapiski Sankt-Peterburgskogo imeni V. B. Bobkova filiala Rossiyskoy tamozhennoy akademii*, no. 2 (2015): 59-65.

Constant, A. F., and Zimmermann, K. F. "Challenged by Migration: Europe's Options" GLO Discussion Paper. <http://www.merit.unu.edu/publications/working-papers/abstract/?id=6448>

Dudin, M. N. "Osobennosti sovremennykh integratsionnykh protsessov v usloviyakh formirovaniya novoy geoeconomicheskoy struktury mira" [Features of modern integration processes in the conditions of formation of new geo-economic structure of the world]. *Sovremennaya Nauka*, no. 4 (2015): 35-38.

"GDP per capita (current US\$)" World Bank. <http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD>

Hrushchynska, N. M. "Ekonomichna dyplomatiia v suchasnykh heoeconomichnykh protsesakh formuvannya svitovoho poriadku" [Economic diplomacy in the contemporary geo-economic processes of formation of world order]. *Akademichnyi ohliad*, no. 2 (2014): 110-116.

"Human development index (HDI)" United Nations, United Nations Development Programme. <http://hdr.undp.org/en/data#>

Ivakhnyuk, I. V. "Razvitiye migratsionnoy teorii v usloviyakh globalizatsii. Ch. 1" [The development of migration theory in the context of globalization. Part 1]. *Vek globalizatsii: issledovaniye sovremennykh globalizatsionnykh protsessov*, no. 1 (15) (2015): 36-51.

"International Migration Report 2015: Highlights (ST/ESA/SER. A/375)" United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division (2016). http://www.un.org/en/development/desa/population/migration/publications/migrationreport/docs/MigrationReport2015_Highlights.pdf

Kibalnyk, L. O. "Osnovni napriamy heoeconomichnykh transformatsii v umovakh svitovykh finansovykh kryz" [The main

directions of economic transformations in the conditions of world financial crises]. *Aktualni problemy mizhnarodnykh vidnosyn*, no. 115 (1) (2013): 49-56.

Kibalnyk, L. O. "Heoeconomichni transformatsii v umovakh svitovykh finansovykh kryz" [Geo-economic transformation in the conditions of world financial crises]. *dys. ... d-ra ekon. nauk: 08.00.02*, 2014.

Malynovska, O. A. "Mizhnarodni mihratsii ta suspilni transformatsii doby hlobalizatsii" [International migration and social transformation in the era of globalization]. *Demohrafiia ta sotsialna ekonomika*, no. 1 (2009): 5-19.

"Perspectives on Global Development 2017: International Migration in a Shifting World" http://dx.doi.org/10.1787/persp_glob_dev-2017-en

Shymanska, K. V. "Rynok trudovykh resursiv v umovakh post-konfliktного stanu krain" [The labour market in the post-conflict status of countries]. *Zovnishnia torhivlia: ekonomika, finansy, pravo*, no. 2 (91) (2017): 50-60.

Singh, Z. D. "Geoeconomics of East Asia" *World Affairs* vol. 13, no. 4 (2009): 36-.

Tagliapietra, S. *The Geoeconomics of Sovereign Wealth Funds and Renewable Energy* Deventer: Claeys & Casteels, 2012.

"The World Capitals of Immigration" Statista. <https://www.statista.com/chart/3657/the-world-capitals-of-immigration/>